Peruspalvelut, oikeusturva ja luvat

Aluehallintovirastojen yhteinen lausunto sosiaali- ja terveysvaliokunnalle hallituksen esityksestä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta (HE 86/2025 vp)

Tämä lausunto on laadittu yhteistyössä kaikkien aluehallintovirastojen kanssa.

Aluehallintovirastot pitävät tarkoituksenmukaisena, että sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettuun lakiin tehdään muutokset koskien Puolustusvoimien kanssa tehtävää yhteistyötä sekä Naton asettamia vaatimuksia.

Aluehallintovirastot katsovat, että uuden sääntelyn rajaaminen koskemaan vain terveydenhuoltoa jättää sen tarkoitustaan kapeammaksi eikä takaa Puolustusvoimille sen tarvitsemia terveydenhuollon suorituskykyjä. Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmää on kehitetty kohti tiiviimpää integraatiota ja yhtenäisempää kokonaisuutta. Tämä kehitys on johtanut siihen, että yhä useammin sosiaali- ja terveydenhuollon suorituskyvyt ovat tosiallisesti riippuvaisia toisistaan. Tarvittavien terveydenhuollon suorituskykyjen tehokas käyttäminen edellyttää toimivia palveluketjuja ja esim. nopeaa potilaiden kotiuttamista sairaalahoidosta, myös silloin kun he eivät ole enää välittömän sairaalahoidon tarpeessa, mutta tarvitsevat kuitenkin tukea pärjäämiseensä ja mahdollisesti vielä erikoissaanhoitoa kevyempää hoitoa tai asumispalvelua. Aluehallintovirastot katsovat, että palveluketjun toimivuuden kannalta välttämättömät sosiaalihuollon palvelut tulee liittää osaksi Puolustusvoimien lääkintähuollon suunnittelua ja tämän lain velvoitteet tulee laajentaa koskemaan myös sosiaalihuoltoa niiltä osin, kun sen voidaan katsoa olevan palveluketjun toimivuuden kannalta välttämätöntä. Jo nyt terveydenhuollon päivystyksen ja vuodeosastojen ruuhkautuminen johtuu tietyillä alueilla sosiaalihuollon palveluiden riittämättömyydestä, eivätkä ongelmat ole tälläkään hetkellä yksin terveydenhuollon keinoin ratkaistavissa. Aluehallintovirastot pitävät erittäin todennäköisenä, että vastaavat ongelmat lisääntyvät poikkeusoloissa, ja ongelmat vaikuttavat tällöin suoraan käytettävissä oleviin terveydenhuollon suorituskykyihin.

Aluehallintovirastot katsovat, että hyvinvointialueiden velvollisuus antaa virka-apua tulee koskea sekä sosiaali- että terveydenhuoltoa, koska virka-apuna tarvittava palvelu saattaa tosiasiallisesti olla sosiaalihuolto. Sama koskee velvoitetta tilojen suojaamiseen. Kaikki toiminnan kannalta kriittiset tilat eivät ole terveydenhuollon toimitiloja, vaan joukossa on myös sosiaalihuollon toimitiloja. Aluehallintovirastot katsovat, että esitetyn 53 b §:n velvoitteiden tulee koskea myös sosiaalihuoltoa niiltä osin, kun sen voidaan katsoa olevan välttämätöntä palveluketjun toimivuuden kannalta. Aluehallintovirastot toteavat, että useissa maissa terveydenhuolto käsittää myös sellaisia palveluita, jotka Suomessa ovat osa sosiaalihuoltoa.

Vaikutusten arvioinnissa ei huomioida tämän sääntelyn valvontaviranomaisille aiheutuvaa tehtävien lisääntymistä. Velvoitteiden toteutumista tulee valvoa. Jotta velvoitteiden toteutumista voidaan valvoa tarkoituksenmukaisesti tilanteessa, jossa pääosa suunnitteluperusteista on salassa pidettäviä, tulee varmistaa hyvä tiedonkulku valvovan viranomaisen, ohjaavan ministeriön, Puolustusvoimien ja hyvinvointialueiden välillä. Suunnitteluperusteiden ollessa salaisia, eivät kaikki yleisesti käytössä olevat valvonnan keinot ole välttämättä käytettävissä, joten toiminnan valvominen aiheuttaa myös valvontaviranomaiselle todennäköisesti jossain määrin uusien toimintatapojen omaksumista. Aluehallintovirastot katsovat, että vähintään lain esitöissä tulisi olla maininta toiminnan valvonnasta, valvontaviranomaisesta sekä valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta tehtävänsä suorittamiseen.

Hallituksen esityksen sivun 35 mukaan 53 b §:n 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin hyvinvointialueiden velvollisuudesta mahdollistaa kriittisten toimintojen siirrettävyys. Kyseessä olisi kyky siirtää toiminnot normaalien toimitilojen ulkopuolelle. Tällaisia voisivat olla esimerkiksi erilaiset liikuteltavat toiminnot ja kapasiteetit, joita voitaisiin sijoittaa tarpeen mukaan erilaisiin ympäristöihin. Tarkemmat edellytettävät toiminnot määriteltäisiin esityksen mukaan valtioneuvoston päätöksessä. Esityksen sivun 40 perusteella määrittelyä valtioneuvoston päätöksillä ehdotetaan sen vuoksi, että valtioneuvoston päätös on viranomaisen toiminnan julkisuudesta annetun lain perusteella mahdollista salata, toisin kuin valtioneuvoston asetus. Aluehallintovirasto toteavat, että sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain (741/2023, valvontalaki) 3 luvun säännökset palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröinnistä tulevat voimaan myös hyvinvointialueiden osalta 1.1.2028. Palveluyksiköiden rekisteröinti sisältää myös kuvauksen mm. palvelutoimintaan käytettäviksi suunnitelluista tiloista ja välineistä sekä palvelutoimintaan osallistuvasta henkilöstöstä. Palveluntuottajien rekisteristä voidaan julkaista yleisen tietoverkon kautta henkilötunnusta lukuun ottamatta tiedot Suomessa toimivista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajista sekä palveluyksiköistä ja niiden palveluista, vastuuhenkilöistä sekä palvelun asiakas- ja potilaskohderyhmästä. Aluehallintovirastot toteavat, että jos terveydenhuollon kriittisten toimintojen sijainti ja kriittiset resurssit on tarvetta salata, siitä tulisi erikseen säätää. Tällä

hetkellä voimassa oleva lainsäädäntö ei anna mahdollisuutta poiketa valvontalain velvoitteista normaalioloissa eikä poikkeusoloissa.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa tarvittaessa ylitarkastaja Annina Sadeoja, puh. 0295 018 074, etunimi.sukunimi@avi.fi

Johtaja Leena Laajala

Ylitarkastaja Annina Sadeoja

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti viimeiseltä sivulta ilmenevin tavoin

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Postiosoite: PL 5, 13035 AVI
Puhelinvaihde: 0295 016 000
kirjaamo.lansi@avi.fi | www.avi.fi

Tämä asiakirja LSSAVI/18250/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LSSAVI/18250/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Sadeoja Annina 18.09.2025 10:22

Ratkaisija Laajala Leena 18.09.2025 10:27